dulitas nõ erat fides informis.ſm q̄ fides informis
eſt virtus.q2 nõ adherebant ipſi p̄me veritati ꝓpter
60 ſe. ¶ Ad illud quod obi͛ q̄ cognoſcebãt deũ eẽ trinũ
⁊ vnũ.dõm q̄ illa cognitio in demonibus erat dere-
licta ex cognitione quã habuerũt ex p̄ma ſui ꝯditio
ne. Scðm eñ q̄ dicit dyoni.in lib.de diui.no. capit.
iiij. Data demonibus dona neq̄q̄ ipſa mutata eẽ di-
cimus.ſ ſunt integra ⁊ ſplendidiſſima. q̄uis ipſi nõ
videant claudẽtes in ſeipis ſpeculatiuas virtutes. ⁊
ſic nõ oportet ponere in demonibus habitũ fidei in-
fuſe.cum talẽ noticiã habuerũt a p̄ma naturali ſua
cõditione.licet eã habeant quodãmodo minus pfe-
cte ꝓpter ſuaꝝ mentiũ obcecationem.

Queſtio.iiij. i

De ipſius fidei informis duratiõe.et eſt qõ. Utrum
fides informis oĩno expellat̃ p aduẽtũ gr̃e: Et q̄ ſic
videt̃. Maior eſt cõueniẽtia fidei formate ad glĩam
q̄ fidei formate ad fidẽ informẽ.p eo q̄ gloria nõ ẽ
aliud q̄ gr̃a cõſummata.ſ gloria ſupueniẽs euacu-
at habitũ fidei formate.ſicut vult aplus.ergo ſupue-
niente fide formata tollit̃ fides informis ⁊ euacuat̃
¶ Itẽ maius lumen abſorbet minus lumẽ.ſ ſi lumẽ
gratie gratũ facientis ſupexcellit incõpabiliter lumẽ
gratie gratis date.vr̃ q̄ q̄ fides informis p gr̃ã ſup-
ueniente habeat expelli. ¶ Item fides informis nũ
q̄ eſt niſi in petõre.nã in oĩ iuſto eſt fides formata.
ſed gr̃a gratũfaciens nũq̄ põt eẽ cũ petõ.ſ nũq̄ põt
eſſe cũ fide informi.ſ neceſſario eã in aduẽtu ſuo expel
lit. ¶ Itẽ oĩs virtutes ſimul infundunt̃.ſ cũ infũ-
dit̃ charitas.infundit̃ fides formata.ſ impoſſibile ẽ
duo accidẽtia eiuſdẽ ſpẽi eẽ in eodẽ ſubiecto.ſ impoſ
ſibile eſt duas fides eẽ in eadẽ aĩa.ſ neceẽ eſt fidẽ ifor
mẽ expelli ad aduentũ gr̃e. ¶ Itẽ aut lumẽ gr̃e gra-
tũ facientis ſufficit ad credendũ.aut nõ. Si nõ.ergo
gratia gratũ faciens nõ ſufficit ad ꝓmerendã ſalutẽ.
Si ſufficit.ſupfluũ eſt facere p plura qð põt fieri per
pauciora.ſ vr̃ q̄ ſupueniẽte gr̃a gratũ faciẽte.ſuper
fluat habere fidem informem. ¶ Sed ꝯ. Gratia nõ
expellit niſi culpã vel ꝯſequẽs ad culpã.ſ fides ifor-
mis nec eſt culpa.nec ꝯſequens ad culpã.ſ fides in-
formis nõ expellit̃ a gratia ſupueniente. ¶ Itẽ ſic
ſe hꝫ act⁹ ad actũ.ita ſe habet habitus ad habitũ.ſed
gratia gratũfaciẽs facit credere in deũ.gratia gratiſ-
data facit deo credere. Si ſ credere in deũ nõ expel-
lit credere deo.ſed potius p̄ſupponit.vr̃ q̄ gr̃a gtũ
faciens nõ expellit fidem informẽ. ¶ Itẽ magis cõ-
ueniũt dona infuſa cũ infuſis q̄ infuſa cũ acq̄ſitis. ſ
gratia gratũ faciẽs cũ infundit̃ nõ expellit habit⁹ ac-
quiſitos.ſ multo forti⁹ nõ expellit habitũ fidei infor
mis qui eſt infuſus. ¶ Itẽ ſicut ſe hꝫ culpa ad fideꝫ
formatã.ita ſe hꝫ gr̃a ad fidẽ informẽ. ſed culpa cũ
ſupinducit̃ et ſi expellat formam fidei. nõ tñ expellit
ipſam fidẽ.q2 iam faceret hoiem infidelem. ſ pari ra
tione gratia gratũ faciens cum ſupinducit̃. et ſi tol-
lat informitatem fidei.non tamen tollit ſbam habi-
tus. ¶ Item ſi habitus fidei informis tollit̃ in iuſti-
ficatione impij.ſ cum aliquis recidiuat in peccatũ.
aut efficit̃ infidelis.aut dat̃ ei nouus habitus fidei.
ſed infidelis nõ efficit̃ ſicut patet.nec nouus habit⁹
dat̃.q2 nõ decet vt peccanti in ipſo actu pcti infũda-
tur donũ grat̃ datũ. ſ nõ vr̃ q̄ habit⁹ fidei informis
61 p gr̃am ſupueniẽtẽ habeat expelli. ¶ R̷ᵒ. ad p̄dicto
rũ intelligentiã eſt notandũ q̄ cũ dico fidẽ informẽ
dico tria.vicꝫ.habitũ.⁊ ipſi⁹ habit⁹ vſum.⁊ defectum

amicꝫ̃ũ. Et q̄tum ad hec tria põt tripliciter intelligi
q̄ fides informis expellat̃ ſiue euacuet̃ p gr̃ãm ſup-
uenientẽ. Et ſm hunc triplicem moduꝫ intelligendi
tres fuerũt circa hoc opiniones. Quidã nanq3 dice- 17
re voluerũt q̄ a gratia ſupueniẽte fides informis ex
pellat̃ nõ ſolum q̄tuꝫ ad informitatis defectũ.ſ eti-
am q̄tum ad vſum.⁊ q̄tum ad habitum. Et hoc q̄-
dem dixerunt ꝓpterea.q2 gr̃a ſupueniẽs ſecũ fert om
nes virtutes.⁊ q2 nõ eſt oportunũ nec eſt poſſibile i
vno ⁊ in eodẽ eẽ fides duas.cũ fides formata ſuper-
inducat̃ cũ gr̃a.⁊ q̄tũ ad forme cõplemẽtũ.⁊ q̄tum
ad vſum.⁊ q̄tum ad habitũ.ideo ad eius ingreſſum
fides informis oĩno expellit̃.⁊ ſic ponũt eã expelli ꝓ-
pter incõpoſſibilitatẽ. Et ſi tu obijcias eis q̄ tunc p
culpã fit hõ infidelis. Rñdẽt breuit̃ q̄ de⁹ ſua gratui-
ta bonitate qua nõ pmittit hoiem totaliter cadere
infundit ei habitũ fidei informis.ne oĩno peat in eo
fundamentũ ſpũalis edificij. Ut ſicut ex malis elici
unt̃ bona.ſic ꝯtingit in culpe tranſgreſſiõe alicui in-
fundi habitũ informẽ. Sꝫ q2 illud nõ vr̃ multũ rõna
bile q̄ de⁹ dona gr̃e ipſi peccãti ⁊ ſe a ſe auertẽti infũ-
dat in ipſa auerſione. Jõ ali⁹ mod⁹ eſt dicẽdi.q̄ ſicut 29
p pctm̃ nõ introducit̃ habit⁹ fidei informis. ſed in-
troducit̃ defectus ⁊ alius credẽdi modus. ſic etiã p
gratiam non excludit̃ ipſi⁹ fidei informis habit⁹.ſed
ſolum vſus ⁊ defect⁹. Et ſi tu obijcias q̄ fruſtra erit
habitus ſine vſu. Rñdent q̄ nõ fruſtra eſt.p eo q̄ ce
dit in diſpoſitionẽ reſpectu fidei formate. Preterea
remanet vt homo vtilitatẽ habeat de eo in tpe opor
tuno.ſed q̄m actus ⁊ vſus fidei informis eſt credere
⁊ aſſentire p̄me veritati in omnibus articulis.et iſte
vſus potiſſime competit vſui gratie cũ aliquid non
tollat̃ niſi p ſuũ oppoſitũ.nõ vr̃ rõnabile vſq3quaq3
dicere q̄ ſm aduẽtũ gr̃e tollat̃ fidei vſus informis.
cũ potius videat̃ in ea pfici ⁊ cõpleri. Et ꝓpterea eſt 39
tercius modus dicẽdi.q̄ videt̃ ꝓbabilior eẽ p̄dictis
q̄ fides informis p aduentũ gratie excludit̃ q̄tũ ad
ſolum defectũ ſaluo habitu ⁊ vſu.⁊ hoc quidẽ videt̃
ſatis rõnabile.cũ gr̃a opponat̃ habitui illi infuſo ſo-
lũ ratione informitatis.ſicut habit⁹ opponit̃ priuati
oni. Concedẽde ſunt ergo ratões oſtendentes ha-
bitũ fidei informis p ſupuenientẽ gr̃ãm nõ expelli.
¶ Ad illud ſ qð obi͛ p̄mo in ꝯtrariũ q̄ maior eſt cõ- 62
uenientia fidei formate ad gloriã q̄ informis ad gra
tiã.dõm q̄ maior ꝯuenientia dupliciter põt attendi.
aut ſm ꝯpationẽ aliq̄ꝝ in genere gtuiti.aut ſm ordi
nationẽ habit⁹ ad actũ. Si p̄mo mõ.ſic maior eſt cõ
uenientia fidei formate ad gloriã q̄ ad fidem infor-
mẽ.q2 vtrũq3 eſt gratie gratũ faciẽt̃. Si ſecũdo mõ.
ſic maior eſt ꝯuenientia fidei formate ad informẽ q̄
fidei formate ad gloriam.p eo q̄ actus fidei iformiſ
nõ hꝫ oppoſitũ cũ actu fidei formate.ſed actus fidei
formate qui quidẽ eſt credere nõ apparẽtia.⁊ videre
per ſpeculũ ⁊ in enigmate.magnã repugnãtiã habet
cum ſtatu glorie.ideo nõ ſic euacuat ſicut euacuat̃.ſ
aũt infra melius manifeſtabit̃ cũ de euacuatiõe fidei
aget̃. ¶ Ad illud qð obi͛ q̄ mai⁹ lumẽ abſorbet min⁹ 63
lumẽ.dõm q̄ illud nõ intelligit̃ de lumib⁹ q̄ ſunt ad
inuicẽ ordinata.ſ de his que hñt quandã oppoſitio-
nem ⁊ repugnantiam.niſi intelligat̃ abſorbere q̄tũ
ad apparẽtiã. Et q̄m lumen fidei informis ordinem
habet ad lumen gratie nõ oppoſitionẽ.hinc eſt q̄ ab
ipſo nõ abſorbet̃ ſ magis in eſſe ſaluat̃. ¶ Ad illud 64
qð obi͛ q̄ fides informis nõ eſt niſi in petorib⁹ ⁊ cuꝫ

peccato. Dõm q̄ hoc verum eſt eã ratione qua fides
informis noiat defectũ forme.nõ ſm q̄ nomiat habi
tũ. Et iõ ex hoc non poteſt ꝯcludi q̄ p gr̃ãm aduenĩẽ
tẽ tollat̃ fidei informis habitus.ſ ſoluꝫ q̄ tollat̃ in-
65 formitatis defectus. ¶ Ad illud qð obi͛ q̄ oĩes vir-
tutes infundunt̃ ſimul.dõm q̄ verũ eſt q̄tũ ad illð
quod eſt in eis formale.q̄tum aũt ad materiale ſiue
ad habitũ ſubſtratũ nõ hꝫ veritatẽ niſi q̄n non inue-
nit habitũ in ſubiecto quẽ informat.⁊ ideo cũ gtati a
adueniens inuenit habitũ fidei informis. nõ oportꝫ
q̄ ſupinducat̃ noua fides. Preterea rõ illa in alio de
ficit.q2 gratia gratũ faciens cũ gratia gratis data nõ
eſt eiuſdem ſpeciei.⁊ ita ꝓcedit ex falſa ſuppoſitõne
66 ¶ Ad illud qð obi͛ q̄ lumen gratie gratuꝫ facientis
debet ſufficere ad credendum. dõm q̄ ſufficit gratia
gratũ faciens cũ p̄ſuppoſitiõe tñ gratie gratis date.
Dona eñ gr̃e gtũ faciẽt̃. nõ excludũt dona gr̃e grat̃
date.imo magis illa in ſuo aduẽtu ꝯplẽt ⁊ pficiũt.⁊
q̄dãmodo ab eis vigorãt̃ ⁊ pficiunt̃. Jdeo nõ ſequi
tur q̄ adueniente gratia gratũ faciente.ſupfluat ha-
bitus fidei informis.nec remanẽte habitu iformi ꝓ-
pter hoc lumen gratie gratũ facientis ſit inſufficiẽs.
Unũquodq3 eñ donuꝫ dei ſufficiens eſt ſm illud ad
quod habet ordinem.

Queſtio.v. k

De ipſius fidei informis formationẽ.⁊ ẽ qõ. Utrum
adueniẽte gr̃a fides informis fiat formata: Et q̄ ſic.
vi. Anteq̄ aliq̄s peccet nõ hꝫ niſi fidem formatã. cũ
aũt peccat incipit habere fidẽ informẽ.ſi ſ in peccan
do nõ infundit̃ ei noua fides.neceẽ eſt q̄ per pctm̃ fi-
des formata fiat informis.ſi ſ fides informis añ fu-
it formata.videt̃ q̄ ſi aliquis reſtituat̃ in gradũ pri-
ſtinũ p aduentũ gratie.q̄ fides informis fiat forma-
ta. ¶ Item gr̃a adueniens informat naturã. ſi ſ fi-
des informis plus approximat gr̃e q̄ ipſa natura.vr̃
q̄ p locũ a minori fides informis habeat p gr̃ãm in-
formari. ¶ Itẽ pl⁹ ꝯuenit habitus infuſus cũ gr̃a q̄
eſt infuſa q̄ habitus acquiſiti.ſ habitus acq̄ſiti p ad
uẽtũ gr̃e informant̃.qð pꝫ.q2 in eoꝝ exercitio ⁊ vſu
homo meret̃.ſ multo forti⁹ habit⁹ fidei informis for
mat̃ p ipſam gr̃ãm ſupuenientẽ. ¶ Itẽ opa mortifi-
cata p aduentũ gratie viuificant̃ ſm q̄ cõiter dicit̃.
ſ pari rõne ⁊ habitus mortuus.ſi ſ fides informis ẽ
hmõi.vr̃ q̄ p aduentũ gratie habeat informari. ¶ Jt
nihil aliud eſt dicere habitũ viuũ eſſe q̄ p illũ vitam
eternã mereri poſſe.ſ credere fidei informis. qð ẽ aſ
ſentire prime veritati ꝓpter ſe ⁊ ſup oĩa. ſupueniẽte
charitate hꝫ omne qð neceſſariũ eſt ad meritũ. ſ vr̃ q̄ ſi.
actus eius eſt meritorius.q̄ habitus ſit viuificatus.
Oz aũt hẽat oẽ qð neceſſariũ eſt ad meritũ. planũ ẽ.
cũ ipm opus de ſe ſit bonũ ⁊ rectum.⁊ ſic a charitate
impatũ. ¶ Itẽ oẽ illud qð dicit̃ eẽ mortuũ ex ſolo
defectu alicui⁹.illo ſupueniente viuificat̃.ſ fides in-
formis dr̃ eẽ mortua ob defectũ gr̃e ⁊ opationis fru-
ctuoſe.ſ ipſis ſupuenientib⁹ reuiuiſcit.ſ cũ reuiuiſcit
format̃.ſ fides informis põt fieri formata. Et hoc ẽ
qð hr̃ in glo.ſup illud Jaco.ij. Fides ſine operibus
mortua eſt.glo.reuiuiſcit ex opibus fides. ¶ Sed ꝯ.
Si fides ex opib⁹ reuiuiſcit.ſ ex aduentu operũ ha-
bet vitã ⁊ formã. Sed nullum pctm̃ poteſt fieri for-
matũ.ſ nulla virt⁹ põt fieri informis.ſ fides forma-
ta nõ põt fieri informis.pari rõne nec informis põt
fieri formata. ¶ Itẽ nullũ opus mortuũ põt fieri vi
uũ.opa eñ q̄ in petõ facta ſunt nũq̄ reuiuificant̃ p

gr̃ãm vt ſint digna remuneratiõe eterne vite. ſ ſi fi-
des informis mortua eſt.vr̃ q̄ p gr̃ãm nõ habeat vi-
uificari.ſ nec informari. ¶ Itẽ nullũ accñs põt alte
rari ſm q̄ vult boetius.ſ fides informis eſt accidẽs.
ſ alterari nõ põt.ſed omne qð de informi fit forma-
tum alterat̃.ergo impoſſibile eſt fidem informẽ fieri
formatam. ¶ Item ex his que ſunt diuerſa genere
non poteſt fieri vnum p ẽentiã.ſed fides formata di
cit habitum vnũ p eſſentiam.ſ impoſſibile eſt ipſam
ꝯſtare ex gratia gratum faciente ⁊ gratia gratis da-
ta. Si ſ fides informis eſt donum gratie grat̃ date.
vr̃ q̄ impoſſibile ſit ipſam fieri formatã ſupueniente
gratia. ¶ Item fides informis p aduẽtũ gratie non
tranſmutat̃ niſi accidentaliter.ſ ſi p aduentũ gratie
efficit̃ virtus formata.accidit fidei q̄ ſit formata. ſi
ſ nullũ genus accipit ſpẽi.fides nõ eſt ſpẽs virtutis
ꝓprie dicte.q̄ ſi hoc eſt falſum.ſ ⁊ illud ex quo ſeq̄t̃.
vicꝫ q̄ habit⁹ fidei informis p aduentum gratie for-
met̃. ¶ Item ſicut ſe habet aĩa ad potẽtias ſuas.ſic
ſe habet gratia ad virtutes.ſed quotienſcũq3 anima
infundit̃ fert ſecum potentias ſuas.ſ quotienſcun-
q3 infunditur gratia fert ſecum virtutes. ergo cum
infunditur gratia infundit̃ ſimul fides formata.ſ fi-
des formata nõ eſt eadem cum illa que prius erat in
anima.et ſi hoc.reſtat q̄ fides informis p aduentuꝫ
gratie non formatur. ¶ R̷ᵒ. ad predictoꝝ intelligen 67
tiam eſt notandum q̄ preter illas poſitiones q̄ dice-
bant fidem informem ad aduẽtũ gratie excludi ſm
illos qui dicunt ipm habitum fidei informis rema-
nere cum gratia ſupueniente.triplex eſt adhuc mo-
dus dicendi. Quidam eñ dixerunt q̄ habitus fidei
informis nõ format̃ a gratia ſupueniente nec ab ali
quo q̄ ſit a gratia vel cum gratia. Alij vo dixerũt q̄
q̄uis nõ formet̃ a gratia.format̃ tñ ab aliquo qð in
fundit̃ ſimul cuꝫ gratia. Tercij vo dixerũt q̄ ipe ha-
bitus fidei informis format̃ ab ipſa gratia. Ratõ aũt
hui⁹ diuerſe poſitionis eſt ꝓpter diuerſum modũ in-
telligendi infuſionem gratie ⁊ virtutũ. Quidam eñ
voluerunt dicere q̄ ſicut anima eſt totum potenti-
ale reſpectu ſuaꝝ viriũ.⁊ cum infundit̃ anima ſimt̃
portat ſecum ſuas potentias.⁊ cũ egredit̃ ſit̃ trahit.
ſic ⁊ de gratia dicere voluerunt.q̄ gratia ſimul ſecuꝫ
fert virtutes ipſas quibus informant̃ potentie.ſimt̃
etiam ſecum trahit. Unde nulla virtus formata effi
cit̃ informis.nec aliqua informis efficit̃ formata.in-
fundit̃ eñ quelibet virtus plene ⁊ integre cum ipſa
gratia.ita q̄ nihil extrinſecus intrat eius eſſentiam.
nec q̄tum ad materiale nec q̄tum ad formale. Sed
quoniã experimento videm⁹ aliquã virtutẽ q̄tum ad
id quod eſt in ea materiale minime infundi.vt ꝯtin-
git videre in puulo baptizato q̄ poſt gratie infuſio-
nem indiget adhuc articulis fidei erudiri ad hoc q̄
in actum fidei exeat.nõ vr̃ iſte modus intelligẽdi in-
fuſionẽ gratie ⁊ virtutũ oĩo eſſe ꝯueniens. vicꝫ q̄ cũ
ipſa gratia virtutes infundant̃ q̄tũ ad ipſaꝝ totali-
tatem ⁊ integritatẽ.hoc eſt q̄tũ ad id qð ẽ in eis ma 27
teriale ⁊ formale. Et ꝓpterea alius modus eſt intel-
ligẽdi infuſionẽ gr̃e q̄ cũ ipſa gratia infundit̃ forma-
le oĩm vtutũ in genere gtuiti.qð q̄dẽ ẽentialr̃ differt
ab ipſa gr̃a.ſicut potẽtia aĩe ẽentialiter differt ab ei⁹
ſubã. Et illud quidẽ formale virtutis cuiuſlibet in-
fuſum cum gratia potens eſt ſuũ materiale educere
de potentia in actũ.ſi nõ ſit adhuc eductũ in actum.
Si vo iã eſt in actũ eductũ.põt ipm facere gratuitũ